

Vladimir Šlibar

ALMA M. KARLIN, popotnica

Med obema svetovnjima vojnama je bila prav gotovo med najbolj popularnimi Celjankami pisateljica in popotnica Alma M. Karlin.

Poleg zbirke predmetov, ki jih hrani

Pokrajinski muzej Celje, je Karlinova

s potovanj po svetu prinesla tudi obširno

zbirko razglednic.

Med bivanjem v Londonu, kjer je študirala jezike, je pogosto pisala materi v Celje. Iz časa od 18. 11. 1912 do 4. 2. 1913 je ohranjenih 13 razglednic, ki jih je poslala materi. Zanje je značilno, da motivi niso iz Londona, ampak predstavljajo različne znamenitosti v Egiptu. Očitno so ji razglednice veliko pomenile, poleg tega pa pričajo tudi o njenem zanimanju za daljne in tuje dežele. Zaradi pomanjkanja denarja se je kasneje mnogokrat zatekla k razglednicam in jih kupovala kot edine turistične spominke. Ta navada jo je spremljala na vseh njenih potovanjih.

Že med študijem v Londonu so jo privlačile tuje dežele, srečevala se je s študenti iz za takratnega povprečnega Evropejca eksotičnih dežel, na primer Japonske, Peruja itd. Pred svetovno viхро se je leta 1914 zatekla na Švedsko in v tem času odšla na prvo zanimivo potovanje na Norveško. Iz tega časa sta ohranjeni le dve razglednici, datirani z datumi 11. 12. 1914 in 4. 4. 1919. Razglednice predstavljajo prizore iz laponskega taborišča v Skansenu na Švedskem.

Med prvo svetovno vojno je živela predvsem na Švedskem, študirala in se pripravljala na svoje dolgo potovanje.

Ko se je po končani vojni vrnila domov v Celje je najprej odprla šolo tujih jezikov. Vendar v Celju ni dolgo zdržala. V pozni jeseni leta 1919 je že na ladji, ki je iz italijanskega pristanišča Genove plula v Panamo.

V Genovi se začel njen popotni dnevnik, sestavljen iz posameznih razglednic ali njihovih serij. Razglednice, ki jih je kupovala v krajih na svoji poti okrog sveta, je vedno označevala z zaporednimi številkami, redkeje pa tudi z datumi. Približen čas obiskov posameznih držav in mest lahko rekonstruiramo iz Popotnih skic, to je podlistka, ki ga je pošiljala v celjski nemški časopis Cillier Zeitung. Ta je njene popotne skice objavljala sproti, kot jih je pošiljala s poti. Seveda moramo pri tem upoštevati, da so njeni prispevki prihajali v Celje s

precejšnjim časovnim zamikom.

Razglednice, ki jih je kupovala na svojem potovanju, niso v celoti ohranjene, saj iz nekaterih držav manjkajo, vendar lahko iz preostalih rekonstruiramo tudi njeno pot v Ameriko. Zaporedno številko 1 ima razglednica iz Genove, na kateri je zapisala, da gre za trg pred železniško postajo s Kolumbovim spomenikom, v oklepaju pod tem zapisom pa je dodala opombo, da je tukaj preživela noč, preden je odpelovala v Ameriko. Do pristanka v Panami se je ustavila še v Barceloni, na Tenerifah na Kanarskih otokih, Barbadosu, v Port of Spain na Trinidadu in v Kolumbiji. Iz Paname je odpotovala v Peru, vendar sta od tod ohranjeni samo dve razglednici in dve perorisbi s tušem. Po vrnitvi v Panamo se je po vnovičnem postanku v tem mestu odpravila v Združene države Amerike.

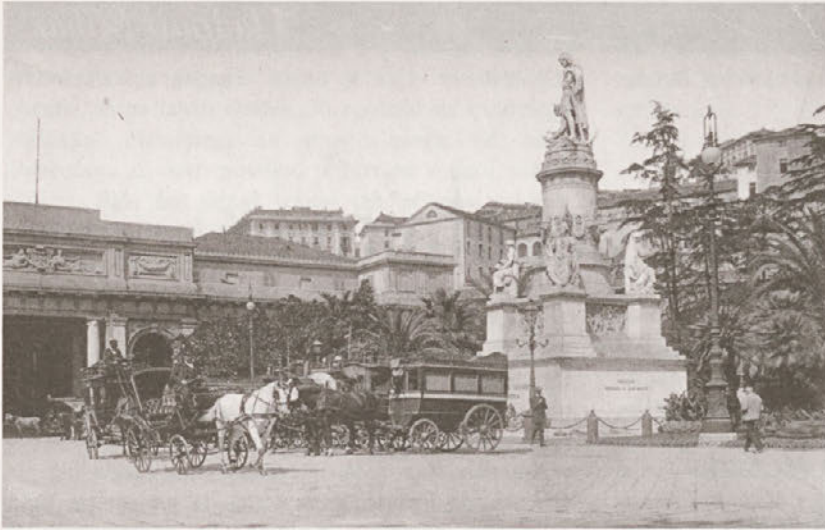
Ob koncu leta 1920 in leta 1921 je bila v Panami in Čilu, nato pa je še istega leta odpotovala v ZDA. Iz tega časa so ohranjene razglednice iz Kalifornije, med

(圖六十七) 製 製 (製風製製)

Izdovalec košar, Koreja; PMC, inv. št. KR-288.

NEEVROPSKA ETNOLOGIJA

Genova, Spomenik Kristofa Kolumba pred železniško postajo, kjer je Karlinova preživela noč pred odhodom v Ameriko; PMC, inv. št. KR-1.

"Kome Tawara" Rice Clearing of Perfect Family
Čiščenje riža na kmetiji na Japonskem; PMC, inv. št. KR-69.

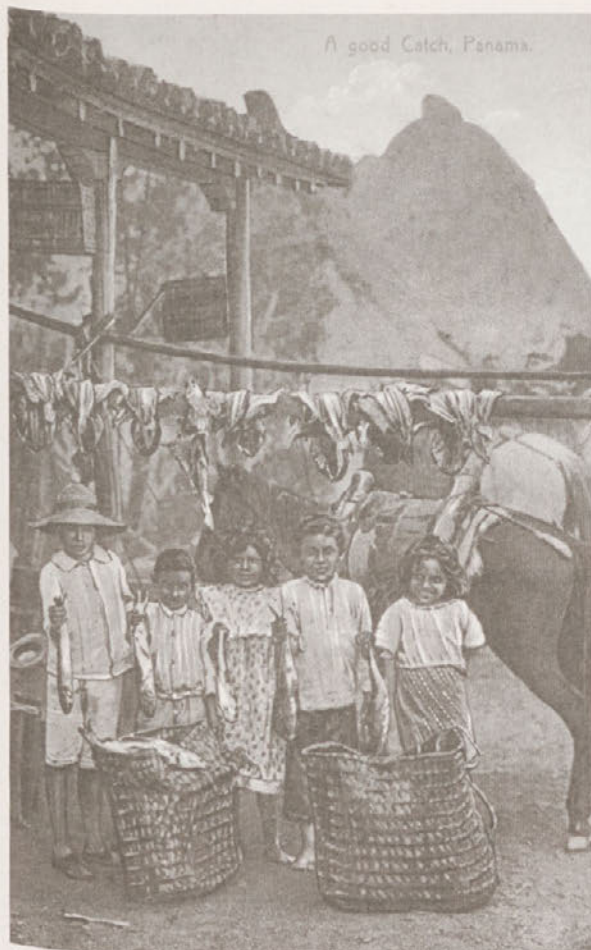

Kitajski nosači nosilnic, Sanghaj; PMC, inv. št. KR-370.

drugim tudi z mestoma San Francisco in Los Angeles.

Naslednji datum je 14. 2. 1922, to je njen postanek na Havajih v mestu Honolulu, ko je pisala materi v Celje. Na žalost je ta datum tudi zadnji oprijemljivi datum, ki ga lahko zasledimo v njenem slikovnem popotnem dnevniku. Naprej nam kot približna orientacija lahko služijo le še Popotne skice. Na Havajih je bil njen drugi daljši postanek, saj si je morala zaslužiti denar za nadaljevanje poti. Odpotovala je na Japonsko. Najdlje je bivala na Japonskem. Zaposlila se je na nemškem veleposlaništvu in si dodobra ogledala otok Hokaido. Največ razglednic je prinesla prav od tod, saj jih je kar 239. Na njih so pomembna japonska mesta, kot so Tokio, Kioto, Kobe, Osaka, Nikko, Nagasaki, Ise, Joshivara, Mukden, Jokohama in druga. Ogledala si je pomembne kulturne znamenitosti, kupovala spominke, spoznavala ljudi itd. Na razglednicah vidimo poleg znamenitosti japonskih mest tudi prizore iz življenja gejš, ulične prizore itd. Razglednice, ki jih je kupovala, so opremljene s števkami, na zadnji strani pa so napisi, kaj predstavljajo. Kupovala je posamezne razglednice, pa tudi serije, ki so shranjene v posebnih ovitkih.

Po nekajmesečnem bivanju na Japonskem je iz Jokohame odpotovala naprej, in sicer najprej v Korejo. Od tod je ohranjena serija razglednic iz Seula. Poleg tega je s poti po Koreji ohranjena tudi serija fotografij, ki predstavlja ulične in žanrske prizore, kot so tkalci na ulici, kovači, perice ob potoku itd. Vseh fotografij je 59, na zadnji strani pa so napisani podatki, kaj je na fotografiji, in mesto, v katerem je bila posneta. Nato je odpotovala na Kitajsko, si ogledala veliki kitajski zid (pri Nankouu) in Peking. Potem jo je pot vodila v Šanghaj, v Honkong in od tod na Formozo. Na eno izmed razglednic, ki predstavlja domačine iz plemena Tayala, je zapisala: »Tayalski divjaki, pri katerih sem bivala.« Na svoji

Dober ulov, Panama; PMC, inv. št. KR-17.

dolgi poti se je na Formozi prvič naletela na nevarnost, na lovcu na glave.

Razglednice s Filipinov prikazuje bivališča domačinov. Naslednja postaja na njeni poti je bila Avstralija, vendar je ta del njene poti, od Avstralije do Indije, v njenem slikovnem dnevniku najslabše zastopan. Serije so pomanjkljive, saj so ohranjene le posamezne razglednice ali pa te manjkajo. Kljub temu pa še vedno lahko sledimo njeni poti. Iz Avstralije se je napotila na Nove Hebride, nato na Novo Zelandijo, v Tongo, Rabaul, Novo Gvinejo, na Javo in v Singapur na Malaji. Seveda gre le za postaje na njeni poti, ki jo lahko dokumentiramo z ohranjenimi razglednicami. Manjka nekaj postaj, ki jih lahko ponazorimo z ohranjenimi predmeti iz njene zbirke, vendar jih tukaj ne bom omenjal.

Precej razglednic je prinesla iz Indije, kjer je bila zadnja daljša postaja na njeni poti. Ohranjene so razglednice iz Agre, Manare in Karačija, od koder je odpotovala domov. Ladja se je na poti v Trst ustavljala, zato so v njenem slikovnem popotnem dnevniku tudi zanimive razglednice iz pristanišča Asmara v Etiopiji in Port Said v Egiptu.

Čeprav je na domači postaji v Celju ni pričakal nihče, je imelo njeno potovanje med Celjani velik odmev. Med njeno potjo okrog sveta so Celjani pridno brali njene popotne skice, ki so izhajale v časniku Cillier Zeitung, po njeni vrnitvi pa so se navduševali nad njenimi predavanji, ki jih je imela o svoji poti okrog sveta.

Poleg serije razglednic, o kateri govorim, je v njeni zbirki ohranjena tudi serija diapozitivov, ki jih je dala narediti pri svojem fotografu Perisichu v Celju. Diapozitivi so večinoma le preslikane razglednice, vendar pa je iz njih očitno, da nekaj razglednic manjka.

Na žalost v njenem slikovnem popotnem dnevniku manjka precejšnje število razglednic, saj so iz nekaterih

Naselje domačinov na Novi Gvineji; PMC, inv. št. KR-403.

serij ohranjeni le posamezni primerki. Kljub temu lahko na podlagi ohranjenih razglednic rekonstruiramo njeno pot in dežele, ki so jo najbolj pritegnile, saj je od tod ohranjenih največ razglednic. Največ jih je prav gotovo prinesla z Japonske, saj si jo je med vsemi deželami tudi najbolje ogledala. Japonska je bila v njenem prvotnem popotnem načrtu na prvem mestu, čeprav si je želela videti Peru, deželo otrok sonca, kot ga je sama imenovala. Izjema na njeni poti so le Tihomorski otoki, saj razglednic na njih ni bilo ali pa so bili natisnjeni le posamezni primerki.

Na dolgi poti okrog sveta je našla mnogo prijateljev, ki so ji pisali po vrnitvi v Celje. Prvo razglednico po vrnitvi domov, ki je ohranjena, je dobila iz Avstralije oktobra leta 1928, sledile pa so ji še druge z različnih delov sveta, ki jih je obiskala, in ji vzbujale spomine na lepe ter težke trenutke na njeni dolgi poti okrog sveta.

11 — NOUVELLES HÉBRIDES - Groupe d'indigènes

Skupina domačinov na Novih Hebridih; PMC, inv. št. KR-396.